

Winterplan in de koelkast, daklozen in de kou?

Het winterplan

Nadat Dokters van de Wereld op 24 november 2020 al aan de alarmbel trok aangaande het tekort aan opvangplaatsen voor daklozen deze winter¹, wil het Brussels Platform Armoede, samen met de andere ondertekenaars, met deze brief nogmaals de nood aankarten voor een daklozenbeleid dat breder gaat dan het voorzien van een bed.

Tot vorige winter (2019-2020) voorzag de Brusselse Regering jaarlijks vanaf 15 november via een winterplan in extra nachtopvang voor dakloze Brusselaars. Samusocial verzorgde daarvan de algemene organisatie, in samenwerking met verschillende partners en onder aansturing van Bruss'Help, het coördinatieorgaan van de daklozensector.

Vanuit het middenveld kwam al lang kritiek om deze 'thermometerpolitiek'. De sector pleitte meermaals voor de afschaffing van seizoensgebonden opvang, weliswaar enkel indien werk gemaakt wordt van een structurele verhoging van de opvangcapaciteit doorheen het hele jaar.

In de ordonnantie² van 14 juni 2018 betreffende de noodhulp aan en inschakeling van daklozen is geen sprake meer van een specifieke winter-aanpak. In december 2019 verklaarde bevoegd minister Maron bovendien in verschillende media: "Dit wordt het laatste winterplan"³.

Covidwinter 2020-2021

Op het terrein nam de verwarring echter alleen maar toe. Terwijl er vanuit Bruss'Help en New Samusocial inderdaad geen signalen zijn over extra opvangplaatsen voor de winter, komt het gewest wel nog steeds met seizoensgebonden financiering voor personeel op de proppen.

De grootste bezorgdheid van hulporganisaties is echter dat er in plaats van het opgedoekte winterplan onvoldoende extra blijvende opvangplaatsen zijn gecreëerd. Het aantal extra plaatsen in hotels, dat werd gecreëerd tijdens de coronacrisis, viel daarnaast terug van 950 naar 570⁴. Bevoegd minister Maron stelt dat er deze winter 1000 plaatsen meer zijn dan vorig jaar, maar ontkent het blijvende tekort niet⁵. Ondanks de geleverde inspanningen van de Brusselse regering, schat Dokters van de Wereld dat er nog 800 à 1000 extra plaatsen nodig zijn om aan de ergste nood tegemoet te komen⁶.

Het afschaffen van een winterplan is een goede zaak *als en slechts als* een structurele aanpak voldoende alternatieven garandeert.

Het lijkt er echter op dat de Brusselse dak- en thuislozen nog maar eens een winter - letterlijk - in de kou blijven staan. Er komen bij de organisaties op het terrein een toenemend aantal

⁴<https://www.bruzz.be/samenleving/dokters-van-de-wereld-kaart-gebrek-aan-daklozenopvang-aan-ongezien-e-wanhoop-2020-11-24>

²http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2018061424&table_name=wet

³ Bijvoorbeeld:

https://www.rtf.be/info/regions/detail_alain-maron-ce-sera-le-dernier-plan-hiver-a-bruxelles?id=10380561

⁴ Brussels Parlement, Plenaire Vergadering 23 oktober 2020, actualiteitsvraag van Céline Frémault aan minister Elke Van den Brandt <http://weblex.irisnet.be/data/arccc/cri/2020-21/00007/images.pdf>

⁵<https://www.bruzz.be/samenleving/aantal-opvangplaatsen-voor-daklozen-steeg-met-1000-2020-11-24>

⁶<https://www.bruzz.be/samenleving/dokters-van-de-wereld-kaart-gebrek-aan-daklozenopvang-aan-ongezien-e-wanhoop-2020-11-24>

meldingen van mensen die nergens terecht kunnen. En dat tijdens een winter waarin hun levensomstandigheden door de covidcrisis nog meer onder druk staan. De 'certificaten van niet-verblijf' zijn daarvan een trieste aanklacht. Ze beschermen mensen die op straat leven weliswaar tegen vervolging voor het niet-naleven van de avondklok, maar niet tegen geweld, gezondheidsrisico's en barre weersomstandigheden.

Onze eisen: acute én structurele maatregelen

Vanuit het BPA vragen we dan ook dringend aandacht voor volgende knelpunten.

1. Ten eerste willen we een dak- en thuislozenbeleid dat adequaat inspeelt op acute noden. Zo vragen we om voor de winter 2020-2021 het certificaat van niet-verblijf overbodig te maken door **dringend extra kwaliteitsvolle slaappleaatsen te creëren**.
2. Daarnaast eisen we **duurzame investeringen** in dak- en thuislozenopvang. Het afschaffen van het winterplan is zinloos als daar geen daadkrachtige aanpak tegenover staat. Het is immers een **minimum vereiste** dat er het jaarrond voldoende overnachtingsmogelijkheden zijn voor elke persoon zonder dak boven het hoofd.
3. Verder is het voorzien van voldoende overnachtingsmogelijkheden slechts een pleister op een open wonde. Om dak- en thuisloosheid bij de wortel aan te pakken moet er dringend gewerkt worden aan **structurele oplossingen**. Wij vragen om op korte termijn echt werk te maken van de bouw en renovatie van duizenden sociale en betaalbare woningen en om de financiering van programma's zoals begeleid wonen en Housing First uit te breiden. Ook vragen wij een strikte omkadering van de huurprijzen en de invoering van een algemene huurtoelage gebaseerd op inkomen.
4. Ten vierde verwachten wij een **efficiënte en duidelijke communicatie** vanuit de overheidsinstanties naar de actoren op het terrein. Informatieverwerving mag niet afhankelijk zijn van persoonlijke netwerken, maar moet gebaseerd zijn op tijdige, gestructureerde en heldere boodschappen vanuit het beleid. Dat er momenteel nog steeds onduidelijkheid heerst over de aanpak tijdens de komende winter, is illustratief voor het feit dat op dit vlak nog veel werk aan de winkel is.
5. Tenslotte vragen wij ook dat **beleidsmakers het middenveld actief betrekken** bij de uitrol van de beleidsplannen inzake dak- en thuisloosheid. Een participatieve aanpak is een voorwaarde voor een efficiënt beleid. De werkers op het terrein en uiteraard de daklozen zelf hebben de beste voelsprietten voor het detecteren van noden bij kwetsbare bevolkingsgroepen. Het beleid en middenveld moeten elkaar vinden in het gemeenschappelijk **streven naar een Brussel waar geen mensen op straat slapen**. Dat kan alleen door voldoende en duurzame investeringen en een geïntegreerde, bevoegdheidsoverschrijdende aanpak waarbij men tegelijk inzet op begeleiding van verschillende levensdomeinen.

De huidige pandemie heeft in de verf gezet dat een effectief daklozenbeleid investeringen op korte én lange termijn vereist. Enerzijds bleek de nood aan structurele en duurzame maatregelen scherper dan ooit. Anderzijds is een acute, tijdelijke focus op het voorzien van voldoende opvangplaatsen onontbeerlijk. Wanneer de publieke ruimte geen veilige plek is, hebben kwetsbare groepen immers extra nood aan opvang. De coronacrisis kon niemand zien aankomen, de winter wel. Daarom vragen wij te investeren in een structureel aanbod, waarbij een winterplan op termijn overbodig wordt én voldoende flexibiliteit bestaat om in te spelen op acute maatschappelijke noden.

Ondertekent deze brief/Cette lettre est signée par

Brussels Platform Armoede vzw

Dokters van de Wereld vzw

Brusselse Bond voor Recht op Wonen vzw

Netwerk tegen Armoede vzw

DoucheFLUX vzw

Hobo vzw

De Buurtwinkel vzw

Ara vzw

Pigment vzw

Wijkpartenariaat- De Schakel vzw

Chez Nous/Bij Ons vzw

Buurthuis Bonnevie vzw

Toestand vzw

Platform Kinderen op de vlucht

Inter-Environnement Bruxelles vzw

ATD Vierde Wereld Vlaanderen vzw

Le Codes vzw

Beweging.net Brussel-Vlaams-Brabant

Une maison en Plus vzw

Jesuit Refugee Service Belgium vzw

Fédération Bruxelloise de l'Union pour le Logement vzw